

мають культуротворчий характер і забезпечують його конкурентоспроможність на ринку праці, відносять комунікативні, креативні, підприємницькі компетентності, які забезпечують максимальне занурення фахівців у сферу майбутньої професійної діяльності і дозволяють набути унікальний практичний досвід, в умовах, наближених до запитів сучасної туристичної сфери.

Цифрове покоління сучасних студентів не лише вміло використовує новітні технології щоб швидко засвоїти матеріал, але й намагається навчатися ефективно та мобільно. Здатність до мислення (можливість бачити безліч варіантів розв'язання однієї задачі) слабшає з віком, тож один із способів надати таку можливість - запроваджувати систему змішаного навчання, що поєднує офлайн та онлайн-навчання у різних пропорціях, зараз у воєнний час змішане навчання стало пріоритетним у багатьох закладах вищої освіти.

Розкривається взаємозв'язок між виробництвом інноваційних туристичних послуг й зростанням ролі креативних професій, що сприяє перетворенню глокальних і локальних територій в творчі місця, привабливі для туристів та місцевих мешканців, важливість осмислення ролі і значення туризму в новій цифровій реальності, що обумовлює впровадження різних форм здобуття освіти, технологій навчання впродовж життя, культурологічну практико-орієнтовану підготовку висококомпетентних спеціалістів, чия головна здатність полягає в використанні інформації й створенні нових культурних практик у різних напрямках туристичної діяльності.

УДК 364.371

ОСВІТНЯ СИСТЕМА ЯК ЕЛЕМЕНТ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

З.Е. Скринник, доктор філософських наук, професор
Львівський національний університет ім. Івана Франка

Ключові слова: система освіти, соціальна інфраструктура

За умов «знанневого суспільства» система освіти, не втрачаючи свого змісту як сфера реалізації соціальних прав громадян, набуває функції інноваційної системи виробництва знань, компетенцій та інфраструктурних послуг, які є надважливими чинниками концентрації знань та відтворення інтелектуальної еліти, забезпечення глобального конкурентного лідерства держав і підприємств. Освіта, інформаційна та комунікаційна інфраструктура суспільства, національний інтелектуальний капітал віднесені експертами Світового банку до основних фундаментальних опор економіки знань. Саме це визначає основний напрям модернізації освітньої інфраструктури України.

До основних складових елементів цієї інфраструктури можна віднести: навчальні заклади усіх рівнів як виробників освітніх послуг, державні органи управління освітою та відповідні структури місцевого самоврядування, науково-дослідні і методичні установи, організації з контролю та оцінки діяльності навчальних закладів, зокрема Національну агенцію забезпечення якості освіти, Центр незалежного оцінювання якості освіти, громадські та професійні об'єднання освітнього спрямування, донорські організації, видавництва

навчальної літератури, бібліотеки, електронні джерела інформаційних ресурсів. Разом з тим інфраструктура освіти включає в себе і споживачів освітніх послуг: окремих осіб, підприємства, організації, а також широке коло суміжників і посередників – служби зайнятості, кадрові та рекрутингові агентства, освітні фонди, банки, які кредитують навчання, державні і суспільні структури, які мають стосунок до просування освітніх послуг на ринок, тощо.

Ключовим завданням в модернізації освітньої системи є розбудова в ній дослідницької інфраструктури - системи об'єктів, ресурсів та пов'язаних з ними послуг, що використовуються науковим співтовариством для проведення передових досліджень, а також передачі, обміну та збереження знань.

Важливою тенденцією розвитку освітньої інфраструктури в Україні є те, що протягом трьох десятиліть існування незалежної держави принципи її організації пройшли трансформацію від адміністративно-командного державного патерналізму з «безкоштовною» освітою всіх рівнів до ринку освітніх послуг. На перший план у її функціонуванні вийшло соціально-економічне завдання забезпечити взаємозв'язок ринку освітніх послуг з ринком інноваційного продукту та ринком кваліфікованої робочої сили. У такому ключі сформульована в Законі України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. мета системи освіти: підготовка конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівців.

Закономірно, що «Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки» констатує суперечність в українській освітній інфраструктурі: за часткою населення, яке має вищу освіту або тільки отримує її, Україна перебуває у групі з п'ятдесятьох країн із найсильнішими в світі системами вищої освіти, але в провідних світових рейтингах університетів є всього декілька українських установ, які займають далеко не перші позиції [1]. Недосконалою і нестабільною залишається нормативно-правова база освіти, так, Закон України «Про вищу освіту» від моменту прийняття 01.07.2014 до 2022 р. витримав вже 34 редакції. У країні ще залишається значна кількість неконкурентоспроможних загальноосвітніх закладів і закладів вищої освіти, вони мають застаріле матеріально-технічне забезпечення. Недосконалою є система розподілу бюджетних ресурсів між закладами освіти. Заробітна плата науково-педагогічного персоналу в Україні набагато нижча, ніж у провідних країнах.

Головною проблемою залишається відсутність довгострокової стратегії соціально-економічного розвитку України, від якої, безперечно, залежить вибір моделі освітньої системи, адекватної цілям майбутнього країни. У поєднанні з низьким технологічним укладом національної економіки, поглибленням деіндустріалізації та деінтелектуалізації країни це створює реальну загрозу для планів модернізації системи освіти. На жаль, на шляху подолання цих викликів постала нова найтяжча проблема – війна, за перемогу в якій буде заплачено надзвичайно високу військову, гуманітарну та економічну ціну, та її майбутні наслідки в повоєнній Україні.

Тим не менше, уже зараз оновленому керівництву Міністерства освіти та науки потрібно мобілізувати освітянську спільноту на конкретні заходи з реформування освітньої інфраструктури, до яких ми відносимо такі напрями:

- Трансформація системи освіти від адміністративно-командного державного патерналізму з «безкоштовною» освітою всіх рівнів до повноцінного ринку освітніх послуг.
- Розробка і впровадження в освітній системі стратегічних принципів та механізмів взаємозв'язку ринку освітніх послуг з ринком інноваційного продукту та ринком кваліфікованої робочої сили.
- Створення концептуальної моделі фінансування освітньої інфраструктури на основі принципу «необхідного розмаїття», яка розбудовується спільно державними структурами, органами місцевого самоврядування, на основах державно-приватного партнерства, співпраці бізнес-структур і асоціацій з академічними центрами й університетами, меценатства та міжнародної освітньої кооперації.
- Імплементация систем внутрішнього і зовнішнього забезпечення якості освіти відповідно до європейських стандартів з прив'язкою фінансування освітніх закладів до якісних показників підготовки фахівців. Концентрація державної фінансової підтримки на розвитку ІТ-технологій в освітній системі.
- Нова система фінансування за принципом «гроші мають іти за студентом» повинна призвести до припинення існування вищих навчальних закладів, які не виправдано отримують бюджетну підтримку.

Список використаних джерел

1. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>

УДК 378.013(076.5)

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ

О. М. Сагач, доктор педагогічних наук, доцент
Чернігівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені
К. Д. Ушинського

Ключові слова: педагогічні інновації, інновація

У законодавчих актах України поняття інновації визначається як знов створені або удосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, які істотно поліпшують структуру і якість виробництва або соціальної сфери. За міжнародними стандартами інновація це результат діяльності, яка є інноваційною, втілений у вигляді вдосконаленого (нового) продукту, або упроваджений на ринку праці технологічний процес, який був вдосконалений (новий) використовуваний у практичній діяльності. Інновація - це тривалий процес направлений на зміни, які вносяться у щось стале (спільноти, організації, колективи), на появу нових елементів. Інновація є радикальним нововведенням, діяльністю в основі якої